

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**  
Кредитно-економічний факультет  
**Кафедра банківської справи**

**Допустити до захисту**

**Завідувач кафедри** \_\_\_\_\_  
(підпис)

**д.е.н., професор Кузнєцова Л.В.**  
“ \_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 20\_\_ року

**Дипломна робота**  
магістра

з теми  
«Управління процентним ризиком банку»

Виконала: студентка 6 курсу, групи 2  
спеціальності 8.03050802  
«Банківська справа»  
Лазар А.П.

Керівник  
д.е.н., професор Кузнєцова Л.В.

Рецензент Родоманов В.В.

ОДЕСА - 2017 року

## ЗМІСТ

|                                                                                                      |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ВСТУП.....                                                                                           | 3  |
| РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....                    | 5  |
| 1.1. Економічна сутність та необхідність управління процентним ризиком банків.....                   | 5  |
| 1.2. Види та фактори процентного ризику.....                                                         | 10 |
| 1.3. Формування системи управління процентним ризиком.....                                           | 18 |
| Висновки до першого розділу.....                                                                     | 26 |
| РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ПРОЦЕНТНОГО РИЗИКУ ПАТ «БАНК ВОСТОК»                                                | 28 |
| 2.1. Аналіз якості управління активами та пасивами ПАТ «Банк Восток»                                 | 28 |
| 2.2. Показники процентного ризику ПАТ «Банк Восток» .....                                            | 44 |
| 2.3. Аналіз сучасних методів управління процентним ризиком.....                                      | 48 |
| Висновки до другого розділу.....                                                                     | 57 |
| РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕНТНИМ РИЗИКОМ В КОМЕРЦІЙНОМУ БАНКУ       | 59 |
| 3.1. Управління процентним ризиком на засадах VaR-методології та методології стрес-тестування .....  | 59 |
| 3.2. Рекомендації щодо вдосконалення системи управління процентним ризиком в комерційному банку..... | 67 |
| Висновки до третього розділу .....                                                                   | 75 |
| ВИСНОВКИ.....                                                                                        | 77 |
| СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....                                                                      | 81 |
| ДОДАТКИ.....                                                                                         | 88 |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Роль банківської системи у забезпеченні та підтриманні функціонування економіки країни з кожним роком зростає. Саме тому банківська діяльність знаходиться під пильним наглядом регулятора, головною метою якого, з точки зору виконання наглядової функції, є недопущення прийняття комерційними банками ризиків, негативний вплив яких не можна компенсувати без завдання шкоди контрагентам банку або системі в цілому. Незважаючи на те, що питанню банківських ризиків останнім часом приділяється все більша увага, проблема ризиків у банківській діяльності взагалі, а особливо процентного ризику, залишається складною і недостатньо вивченою.

Зважаючи на процентну природу значної питомої ваги активів та пасивів банку та мінливість процентних ставок, питання ефективності системи управління процентним ризиком є як ніколи актуальним.

**Метою** дослідження є аналіз існуючої системи управління процентним ризиком банку, виявлення можливостей її оптимізації.

**Завдання** дослідження:

- дослідити економічну сутність та значення управління процентним ризиком в банківській діяльності
- виділити види та фактори процентного ризику;
- дослідити систему управління процентним ризиком;
- проаналізувати у динаміці показники ефективності управління активами та пасивами в банківській системі України;
- оцінити існуючі методи розрахунку процентного ризику;
- запропонувати модель управління процентним ризиком на засадах VaR-методології та методології стрес-тестування;
- розробити рекомендації стосовно вдосконалення системи управління процентним ризиком в комерційному банку

**Об'єктом** дослідження є діяльність комерційного банку.

**Предметом** дослідження є діяльність комерційного банку щодо управління процентним ризиком.

В процесі дослідження використані як такі загальнонаукові методи як аналіз і синтез, дедукція та індукція, абстрагування, класифікація, узагальнення, так і специфічні методи та інструменти економіко-математичного і статистичного апаратів, такі як метод відносних і середніх величин, метод групування, прогнозування економічних процесів, балансовий метод, метод порівняння і співставлення тощо. Для обробки й аналізу інформації використовувались комп'ютерні програми, зокрема Excel.

**Інформаційна база дослідження.** Інформаційною базою дослідження виступають наукові публікації та монографічні видання вітчизняних і закордонних вчених, нормативно-законодавчі акти України й інших країн, матеріали наукових конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали відповідних державних органів, агентств, дані звітності банківських установ, офіційних статистичних збірників.

**Наукова новизна одержаних результатів.** Уточнено складові системи управління процентним ризиком, запропоновано модель кількісної оцінки процентного ризику.

**Особистий внесок.** Магістерська дипломна робота є самостійно виконаним дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

## ВИСНОВКИ

Управління ризиками розглядається як один із важливих напрямів фінансового менеджменту в банку, скільки банки працюють здебільшого з чужими грошима, то мають намагатися знизити ризикованість своєї діяльності навіть більше, ніж інші підприємці.

Саме тому проблемі дослідження банківських ризиків надається значна увага навіть у відносно стабільних у мовах господарювання розвинутих країн, а тим більше в умовах світової кризи.

Рівень банківських ризиків, які приймають на себе вітчизняні менеджери, відрізняється значно більшою кількістю і достатньо високим рівнем у порівнянні з портфелем банківських ризиків зарубіжних банків. Основною причиною такої ситуації є нестабільне політичне та економічне становище в Україні. У зв'язку з постійним зростанням впливу ризиків на фінансову діяльність особливо актуальною стає проблема банківського менеджменту - управління та оцінки банківських ризиків, тобто використання різноманітних заходів, що дозволять прогнозувати ризики в банківській діяльності та вживати заходів з мінімізації даних ризиків.

Процентна природа більшості активів та пасивів - робить процентний ризик невід'ємною складовою діяльності банку. Тому для успішного функціонування банківської установи одним із завдань є встановлення та дотримання допустимого рівня процентного ризику. Дане завдання виконується за допомогою управління процентного ризику.

Управління процентним ризиком складний багатогранний процес, що потребує не тільки високих професійних навичок безпосередньо працівників відокремленого підрозділу управління ризиків, а, перш за все, розуміння його необхідності та значення з боку керівництва. Саме це є передумовою для формування ефективної системи управління.

Складність управління процентним ризиком пов'язана з великою кількістю факторів, що його обумовлюють.

Процес управління процентним ризиком має бути безперервним. Своєчасне виявлення ризику перш за все залежить від рівня комунікації та швидкості обміну інформацією між підрозділами, що приймають участь у генерації процентного ризику, підрозділами, що його оцінюють та тими, що ним управляють. Оцінка та аналіз процентного ризику залежить від професіоналізму спеціалістів, адекватності існуючих в банку методик, процедур та необхідного програмного забезпечення. Найважливішим на даному етапі є розробка правильних висновків щодо отриманих результатів задля здійснення в подальшому вірних управлінських рішень.

Взагалі, кожен етап управління процентним ризиком є важливим, бо виникнення помилок на будь-якому із них призведе до хибних суджень про поточний рівень процентного ризику, а отже до невірних дій щодо подальшого управління ним.

Аналіз управління активами та пасивами в цілому по банківській системі показав, що через невважену політику кредитування, погіршення якості кредитного портфеля, питома вага проблемної заборгованості за останні роки зросла. Разом з тим це призвело до того, що значна кількість банків була виведена з ринку через неплатоспроможність, підозру у непрозорому веденні бізнесу, сумнівні операції тощо. Жертвами ліквідації багатьох банківських установ стали перш за все клієнти банку. Відповідно впав рівень довіри населення до банківської системи взагалом. Виведення активів, значний відтік депозитів і скорочення кредитування – те, що характеризує даний період у цілому. Ефективність та рентабельність в цілому по банкам знайлась, банківська система стала збитковою. Зменшення процентного доходу та скорочення спреду – показники, що влучно характеризують цей період.

ПАТ «Банк Восток» на відміну від загальних тенденцій банківської системи, банк стрімко розвивається, нарощує активи та робить це достатньо

успішно. Протягом всього розглянутого періоду банк є прибутковим. Значний спред та чиста процентна маржа та їх тенденції до зростання свідчать про виважену та вірну стратегію управління активами та пасивами. Резерви банку за активними операціями одні з найнижчих в банківській системі. Варто відмітити високу залежність банку у фондуванні активів від коштів до запитання. Це перш за все пов'язано з специфікою діяльності банку – широку роботу зі сферою торгівлі, а також із загальною тенденцією на ринку стосовно перетоку частини депозитів на поточні рахунки.

Управління процентним ризиком як частина управління активами та пасивами є важливою складовою політики банку. Розгляд річного звіту банку свідчить про контроль банківської установи за рівнем процентного ризику. Як результат аналізу процентних позицій банку у розрізі кожного часового кошика, можна стверджувати, що найбільший дисбаланс спостерігається у активах та пасивах до 1 місяця. Загалом по банку спостерігається зниження ставок за депозитами, але незначно.

ГЕП-аналіз дисбалансів показав, що кумулятивний ГЕП банку на початок 2016 року склав 58 млн. Загалом нівелювання суми від'ємного ГЕПу відбулася за рахунок значного перевищення активів над пасивами чутливими до зміни процентних ставок у кошику «від 3 до 12 місяців». Тобто, майже 1 % активів банку потенційно знаходиться під процентним ризиком.

Значна волатильність ставок на ринку, та складність їх прогнозування робить першочерговим все-таки мінімізацію та контроль за процентним ризиком. Неможливість точного достовірного прогнозу зміни процентних ставок через значну волатильність фактору та значну кількість чинників, що на таку зміну впливають, ускладнює процес визначення та управління процентним ризиком комерційного банку. Тому виникає необхідність застосування комплексу методів управління процентним ризиком для більш точного його визначення та, відповідно, уникнення хибних управлінських рішень щодо управління ним. У міжнародній практиці існує безліч методик кількісної оцінки

процентного ризику. Для сучасної економічної ситуації обов'язковою є адаптація цих методів з урахуванням особливостей функціонування банківської системи та фінансової системи країни загалом. На сучасному етапі основним завданням управління процентного ризику є його прийняття на допустимому для банку рівні.

Визначення конкретної суми процентного ризику не є першочерговою задачею, тому що на відміну від кредитного ризику, банк резервів для покриття процентного ризику не створює. Тому для визначення розміру ризику не варто застосовувати певний визначений метод оцінки ризику, краще вдаватися до застосування комплексу методів, які будуть обиратися з огляду на специфіку діяльності окремого банку. Як один із варіантів оцінки процентного ризику пропонується застосування комплексу методів: наприклад, VaR та стрес-тестування.

Банки повинні намагатися створити комплексну систему ризик-менеджменту, яка забезпечувала б надійний процес виявлення, оцінки, контролю та моніторингу всіх видів ризику на всіх рівнях організації, у тому числі з урахуванням взаємного впливу різних категорій ризиків, а також сприяла вирішенню питання конфлікту завдань між необхідністю отримання доходу та мінімізацією ризиків.

Для ефективної системи управління ризиком важливим є налагодження зв'язків між підрозділами що задіяні в процесі управління ризиком: починаючи з прийняття ризику, завершуючи управлінськими рішеннями щодо ризику та його моніторингу. Саме швидкість обміну інформацією між цими підрозділами є визначальною для своєчасного виявлення та оцінки процентного ризику.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьмак О.М. Управління відсотковим ризиком як складова банківського ризик-менеджменту// Економіка і управління - 2010. - №2. - С.62-65.
2. Примостка Л.О. Фінансовий менеджмент банку: Підручник. - 2-ге вид., доп. і перероб. - К.: КНЕУ, 2004.- 468 с., - С. 39-50.
3. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків. Григораш О.В., Мелентьєва О.В. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=7982>
4. Principles for the Management and Supervision of Interest Rate Risk // Basel Committee on Banking Supervision, July 2004.
5. Рэдхэд К. Управление финансовыми рисками [Текст] / К. Рэдхэд, С. Хьюс. / пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 288 с.
6. Смагина Е. Е. Оценка и минимизация процентного риска путем использования гэлп-анализа: практические рекомендации / Е. Е. Смагина // Бизнес и банки. – 2002. – 37. – С. 6–8.
7. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс] постанова Національного банку України від 02.08.2004 N 361. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua> - офіційний сайт НБУ
8. Розвиток банківської системи в умовах формування нової архітектури фінансового ринку: монографія / за ред. В. В. Коваленко. – Одеса: Атлант, 2012. – 765 с.
9. Банківський менеджмент [Текст] : навчальний посібник / [О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. А. Роголь та ін.] ; за ред. О. А. Кириченка. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К. : Знання-Прес, 2002. – 438 с.
10. Пожар О. М. Сутність процентного ризику та його наслідки для банку / О. М. Пожар // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України

- : зб. наук. праць / Українська академія банківської справи. – Т. 22. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – с. 320–324."
11. Бучко І. Є. Сучасні методи управління процентним ризиком // Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна. – 2014. – №. 45. – С. 107-110.
  12. Словник економічних термінів [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ekonomiks.net.ua/>
  13. Тлумачний словник економіста [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://subject.com.ua/economic/dict1/1765.html>
  14. Business dictionary/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.businessdictionary.com>
  15. Банківська енциклопедія/ під ред. д-ра екон. наук, професора Мороза А. М. – К., 1993. – 329 с.
  16. Кашафетдинов Ш. В. Метод оценки процентными рисками [Текст] / Ш. В. Кашафетдинов // Банковские услуги. – 2003. – № 1. – С. 13–17.
  17. Система банківського менеджменту [Текст] / А. Т. Головка, В. І. Грушко, М. П. Денисенко та ін. / за ред. О. С. Любоня та В. І. Грушко : навчальний посібник. – К. : Фірма "ІНКООС", 2004. – 480 с.
  18. Ковальчук А. Т. Фінансовий словник [Текст] / А. Т. Ковальчук. – К. : Знання, 2005. – 287 с.
  19. Енциклопедія банківської справи України [Текст] / редкол. : В. С. Стельмах (голова) та ін. – К. : Молодь. Ін Юре, 2001. – 679, [1] с.
  20. Пернарівський О. Аналіз, оцінка та способи зниження банківських ризиків [Текст] / О. Пернарівський // Вісник НБУ. – 2004. – № 4. – С. 44–48.
  21. Романенко О. Управління процентним ризиком грошових потоків банку [Текст] / О. Романенко // Вісник НБУ. – 2002. – № 3. – С. 21–26.
  22. Управління ризиками банків Монографія У двох томах Том 2  
УПРАВЛІННЯ РИНКОВИМИ РИЗИКАМИ ТА РИЗИКАМИ СИСТЕМНИХ  
ХАРАКТЕРИСТИК За заг.ред. д.е.н. професора А. О. Єпіфанова і д.е.н

- професора Т. А. Васильєвої [Електронний ресурс] – Режим доступу:  
<http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9599/1/risk%202.pdf>
23. Конопатська Л. В., Шварц О. В. Роль системи управління процентним ризиком у стабільному функціонуванні банку //Фінанси, облік і аудит. – 2011. – №. 18. – С. 94-101.
  24. Козьменко С. М. Стратегічний менеджмент банку [Текст] : навчальний посібник / С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, І. В. Волошко. – Суми : Університетська книга, 2003. – 734 с.
  25. Прасолова С. Проблеми оцінки та управління процентним ризиком комерційних банків: актуальні аспекти [Текст] / С. Прасолова //Вісник НБУ. – 2007. – № 9. – С. 36–39.
  26. Грюнинг Х. Ван. Анализ банковских рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском [Текст] / Х. Ван Грюнинг, С. Брайнович-Братанович; пер. с англ. – М. : Издательство “Весь Мир”, 2004. – 304 с.
  27. Шим Дж. К. Финансовый менеджмент [Текст] : пер. с англ. / Дж. К. Шим, Дж. Г. Сигел. – [2-е изд.]. – М. : ИИД “Филинь”, 1997. – 400 с.
  28. Сало І. В. Фінансовий менеджмент банку [Текст] / І. В. Сало, О. А. Криклій. – Суми : Університетська книга, 2007. – 314 с.
  29. Роуз Питер С. Банковский менеджмент [Текст] : пер. с англ. / Питер С. Роуз. – М. : Дело ЛТД, 1995. – 768 с.
  30. Козак П. Процентный риск в банковской сфере. Информационный проект “финансы” [Электронный ресурс] / П. Козак. – Режим доступа : [http://www.finances.kiev.ua/theory/Rysk\\_menedzhmen](http://www.finances.kiev.ua/theory/Rysk_menedzhmen).
  31. Бондаренко Л. А. Ризик-менеджмент кредитної діяльності комерційного банку [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит” / Л. А. Бондаренко. – К. : КНЕУ, 2007. – 23 с.
  32. Бакланова К. О. Проблеми управління відсотковим ризиком комерційного

- банку [Електронний ресурс] / К. О. Бакланова. – Режим доступу : [http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/baklanova\\_k/library/library/doklad\\_odessa.html](http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/baklanova_k/library/library/doklad_odessa.html). – 15.02.2011 р.
33. Основні принципи ефективного банківського нагляду [Електронний ресурс] / Базельський комітет з питань Банківського Нагляду. – Режим доступу : [http://www.bank.gov.ua/Bank\\_supervision/index.htm](http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm).
  34. Козак П. Процентный риск в банковской сфере. Информационный проект “финансы” [Электронный ресурс] / П. Козак. – Режим доступа : [http://www.finances.kiev.ua/theory/Rysk\\_menedzhmen](http://www.finances.kiev.ua/theory/Rysk_menedzhmen).
  35. Андриевская И. К. Стресс-тестирование: обзор методологий [Электронный ресурс] / И. К. Андриевская. – Режим доступа : <http://d1.hseru/data/378/665/1234>.
  36. Amendment to the Capital Accord to incorporate market risks [Electronic resource] / Basel Committee on Banking Supervision. – Basel, november 2005. – Access : <http://www.bis.org/publ/bcbs119.pdf?noframes=1>.
  37. Basel Committee on Banking Supervision – The New Basel Capital Accord : consultative document [Electronic resource] / Basel : Bank for International Settlements, 2001. – Access : [www.oenb.at/en/img/nbca\\_total\\_tcm16-13392.pdf](http://www.oenb.at/en/img/nbca_total_tcm16-13392.pdf)
  38. Principles for sound stress testing practices and supervision [Electronic resource] / Basel Committee on Banking Supervision. – Basel, may 2009. – Access : <http://www.bis.org/publ/bcbs147.pdf>.
  39. Лукьянець О.В. Реформування фінансового регулювання та нагляду для забезпечення стійкості фінансової системи України [Електронний ресурс]. // Збірник наукових праць «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України». - Суми: УАБС НБУ, 2010.– Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/portal/soc\\_gum/pprbsu/2011\\_31/11\\_31\\_19.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/pprbsu/2011_31/11_31_19.pdf).
  40. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 07.12.2000 № 2121-III – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/2121-14>.

41. Про Національний банк України [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.1999 № 679-XIV. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/679-14>.
42. Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України [Електронний ресурс]: положення, затверджене Постановою Правління Національного банку України від 30.04.2009 р. № 259 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua/>
43. Коваленко В.В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи. дис. доктора економічних наук: 08.00.08. / Коваленко Вікторія Володимирівна. – Одеса, 2011. – 521 с.
44. Бакланова К. О. Проблеми управління відсотковим ризиком комерційного банку [Електронний ресурс] / К. О. Бакланова. – Режим доступу : [http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/baklanova\\_k/library/library/doklad\\_odessa.html](http://masters.donntu.edu.ua/2003/fem/baklanova_k/library/library/doklad_odessa.html).
45. Леонов С.В. Ризики в системі “банк-клієнт” при здійсненні фінансового моніторингу [Текст] / С. В. Леонов, О. О. Куришко // Вісник СумДУ. – 2010 р. – № 1 : у 2-х томах. – Том. 2. – С. 173–181. – (Серія “Економіка”).
46. Лис І. М. Вдосконалення управління капіталізацією та ліквідністю банківської системи [Текст] / І. М. Лис, В. В. Салтинський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. – Т. 14. – Суми : УАБС НБУ, 2005. – 368 с.
47. Gastineau G. L. Dictionary of Financial Risk Management [Electronic resource] / Gastineau G. L., Kritzman M. P. – Access : <http://www.amex.com/servlet/AmexFnDictionary>. – 15.11.2010.
48. Шапаренко В. В., Shaparenko V. Удосконалення механізму управління процентним ризиком банку. – 2012.
49. Пожар О. М. Інформаційне забезпечення управління процентним ризиком банку // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Черкаси: ЧДТУ. – 2009. – №. 22.

50. Офіційний сайт ПАТ «Банк Восток» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://bankvostok.com.ua/>
51. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
52. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]: офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: [http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat\\_id=64097](http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097).
53. Jorion Ph. Financial risk-management: Second edition. – Hoboken, New Jersey: John Wiley&Sons, 2003.–708 p.
54. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках [Електронний ресурс] постанова Національного банку України від 06.08 2009. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua> - офіційний сайт НБУ
55. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків» [Електронний ресурс] постанова Національного банку України від 06.08 2009. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua> - офіційний сайт НБУ
56. Барковський В.В., Барковська Н.В., Лопатін О.К. Теорія ймовірностей та математична статистика. – К.: ЦУЛ, 2002. – 448 с.
57. Український індекс ставок за депозитами фізичних осіб [Електронний ресурс]: офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/files/UIRD.xls>
58. Пожар О. М. Інструментарій оцінки процентного ризику банку //Вісник Української академії банківської справи. – 2008. – №. 2. – С. 64-70.
59. Principles for the management and supervision of interest rate risk [Electronic resource] / Basel Committee on Banking Supervision. – Basel, 2004. – Access : <http://www.bis.org/>.
60. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standarts. A Revised Framework [Electronic resource] / Basle Committee on Banking Supervision. – Access : <http://www.bis.org>.
61. Principles for sound stress testing practices and supervision [Electronic resource]

/ Basel Committee on Banking Supervision. – Basel, may 2009. – Access : <http://www.bis.org/publ/bcbs147.pdf>.